

Tukipalvelujen myöntämisen perusteet ikäntyneiden palveluissa

Myöntämisen perusteet ja sisältö 1.1.2024 alkaen

Sisällysluettelo

1	Tukipalvelut ikääntyneiden kotona asumisen tueksi	2
2	Tukipalvelujen hakeminen ja vireilletulo	2
3	Palvelutarpeen arviointi.....	3
4	Asiakassuunnitelman laadinta.....	4
5	Palvelujen järjestäminen ja päätöksenteko	5
6	Siun soten järjestämät tukipalvelut ikääntyneille.....	6
6.1	Sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaiset tukipalvelut.....	6
6.1.1	Ateriapalvelu	6
6.1.2	Vaatehuoltopalvelu	6
6.1.3	Siivouspalvelu	7
6.1.4	Asiointipalvelu	7
6.1.5	Osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä tai tukeva palvelu	7
6.2	Muut tukipalvelut	8
6.2.1	Ulkoilutusapu	8
6.2.2	Pihatyöpalvelu	8
6.2.3	Kylvetys- ja pesuapu.....	8
6.2.4	Turvapalvelut.....	8
6.2.5	Kuvapuhelin ja lääkeannostelija.....	9
6.2.6	Kotona asumista tukeva palveluseteli ja ennaltaehkäisevä tuki gerontologisen sosiaalityön asiakkaille	10
7	Perhehoito kotona asumista tukevana palveluna	12
8	Tukipalvelujen järjestäminen ikääntyneiden yhteisöllisessä asumispalvelussa.....	13
9	Rintamaveteraanit ja sotainvalidit	13
10	Asiakirjahallinta.....	13

Tekijät

Tarja Husso ja Tero Härkönen johtavat sosiaalityöntekijät

Hannele Nyssönen, Riitta Gröhn, Eija Tuomikko, Heidi Marttala, palveluesihenkilöt

Marke Varis, palvelujohtaja

1 Tukipalvelut ikääntyneiden kotona asumisen tueksi

Tukipalveluista säädetään sosiaalihuoltolain 19 §:ssä (1301/2014). Tukipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joilla luodaan ja ylläpidetään henkilön kodissa sellaisia olosuhteita, että hän voi suoriutua jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti, sekä palveluja, joiden avulla henkilö voi saada hyvinvointia tuottavaa sisältöä elämäänsä. Tukipalveluja järjestetään henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella ja kun toimintakyvyn alentuma tai erityinen perhe- tai elämäntilanne aiheuttaa avun tarvetta.

Tukipalveluina järjestetään henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan

- 1) ateriapalvelua
- 2) vaatehuoltopalvelua
- 3) siivouspalvelua
- 4) asiointipalvelua
- 5) osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää tai tukevaa palvelua.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella järjestetään myös muita tukipalveluja jokapäiväisestä elämästä selviytymisen, asumisen sekä äkillisten kriisitilanteiden tuen tarpeisiin (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 11 §). Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi ulkoilutusapu, pihatyöpalvelu, kylvytys- ja pesuapu, turvapalvelut sekä tukipalvelut gerontologisen sosiaalityön asiakkaille. Tässä asiakirjassa kuvataan tukipalvelujen myöntämisen perusteet ikääntyneille.

Siun sote tukee kotona asumista sosiaalihuoltolain mukaisten tukipalvelujen lisäksi myös muilla sosiaalipalveluilla kuten omaishoidon tuella, liikkumisen tuella ja kotihoidon palveluilla, joihin on laadittu erilliset myöntämisen perusteet.

Tukipalveluja myönnetään kotona asuville ja yhteisöllisessä asumisessa asuville iäkkäille asiakkaille. Iäkkäällä tarkoitetaan henkilöä, joka on vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä. Säännöllisessä kotihoidossa ja yhteisöllisessä asumisessa olevien asiakkaiden tukipalveluja sisällytetään osaksi hoivan ja hoidon kokonaisuutta. Kotihoidon myöntämisen perusteissa kerrotaan tarkemmin säännöllisestä hoivasta ja hoidosta.

2 Tukipalvelujen hakeminen ja vireilletulo

Tukipalvelua voi hakea kirjallisesti tai ottamalla yhteyttä Seniorineuvonta Ankkuriin. Hakemuslomake on saatavilla Siun soten verkkosivulta. Seniorineuvonta Ankkurin puhelinnumero 013 330 2890. Seniorineuvonta Ankkuri tekee

alkuarvioinnin ja välittää hakemuksen alueen asiakas- ja sosiaaliohjaukseen palvelutarpeen arviointia varten. Tukipalvelu voi tulla vireille myös palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä, jolloin palvelun hakeminen voi tapahtua suullisesti.

Hakemuksen liitteet:

- **terveydenhuollon ammattihenkilön lausunto tai ote terveystietokortista** (esimerkiksi sairaanhoitaja, fysioterapeutti, lääkäri), **kun tukipalvelua haetaan sairauden tai vamman aiheuttaman toimintakyvyn alentumisen perusteella**
  - **viimeisin verotuspäätös ja esitetyt veroilmoitukset sekä tiliotteet kaikista tileistä kahdelta viimeiseltä kuukaudelta, kun haetaan vaatehuolto-, siivous-, asiointi-, pihatyö- ja ulkoilutuspalvelua, kylvytys- ja pesuapua tukipalveluna**
  - **osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää tai tukevaa palvelua (pois lukien päivätoiminta).**
- Liitteet tarvitaan myös avio- tai avopuolisoilta. Nämä palvelut on kohdennettu ensisijaisesti vähävaraisille.

Mikäli hakemuksessa ei ole liitteitä, niitä pyydetään toimittamaan tiettyyn päivämäärään mennessä. Mikäli liitteitä ei toimiteta, hakemusta ei voida käsitellä ja se hylätään. Hakemuksen voi laittaa aina uudestaan vireille. Kirjallinen hakemus ja liitteet toimitetaan Seniorineuvonta Ankkuriin, Rauhankatu 1 a, 80100 Joensuu. Asiakkaan kotikunta tulee olla Siun soten alueella, mikäli ei ole kysymys kiireellisestä tukipalvelun tarpeesta.

3 Palvelutarpeen arviointi

Tukipalvelujen tarvetta arvioidaan palvelutarpeen arvioinnissa. Palvelutarvetta arvioi hakijan ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa asiakas- tai sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä. Säännöllisen kotihoidon asiakkaan tukipalvelujen tarvetta arvioidaan ensisijaisesti kotihoidossa.

Yli 75-vuotiaan hakijan palvelutarpeen selvittäminen aloitetaan asiakkaan tilanteen mukaan joko välittömästi, tai seitsemän arkipäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta tai yhteydenotosta. Alle 75-vuotiaan hakijan palvelutarpeen arviointi aloitetaan kohtuullisessa ajassa, noin 14 vuorokauden sisällä hakemuksen saapumisesta tai yhteydenotosta, ellei tilanne ole kiireellinen.

Palvelutarpeen arviointi tehdään siten kuin vanhuspalvelulain 13 §:ssä, 15 § ja 15 a §:ssä ja sosiaalihuoltolain 36 §:ssä ja 37 §:ssä säädetään. Palvelutarpeen arvioinnissa käytetään tarvittaessa RAI-arviointityökalua.

Tukipalvelujen palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan hakijan terveydentila, toimintakyky, elämäntilanne sekä tuen tarve tilanteen edellyttämässä laajuudessa. Osa tukipalveluista on kohdennettu vähävaraisille ja silloin palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään myös hakijan taloudellinen tilanne. Taloudellista tilannetta arvioidaan mukailen Kelan toimeentulotuen myöntämisen perusteita ja tarvittaessa taloudellisen tilanteen arvioinnissa käytetään pohjana Kelan toimeentulotukilaskelmaa. Taloudellinen varallisuus ei ole este hakea eikä saada palvelua.

Taloudellisen tilanteen ja vähävaraisuuden arvioinnissa huomioidaan seuraavia asioita:

- Nettoeläkkeet, eläkkeensaajan hoitotuki, eläkkeensaajan asumistuki ja mahdolliset muut säännölliset tulot ja menot (elämisen peruskulut huomioidaan Kelan toimeentulotuen perusosan mukaisesti ja sen lisäksi menoina huomioidaan asumismenot, terveydenhoitomenot, kotona asumista tukevien palvelujen palvelumaksut, muut tarpeelliset kulut).
- Tilisäästöt (tarvitaan kaikkien tilien tiliotteet kuten pankkitilit, arvo-osuustilit, pelitilit)
  - Yksinasuvalla tilisäästöistä huomioidaan taloudellista tilannetta arvioidessa 6000 euron ylimenevä osa
  - Avio- tai avopareilla tilisäästöistä huomioidaan taloudellista tilannetta arvioidessa 10 000 euron ylimenevä osa
- Kiinteä varallisuus:
  - asiakkaan tai hänen perheensä käytössä olevaa asuntoa ei huomioida
  - muu varallisuus huomioidaan erityisesti siitä näkökulmasta, onko varallisuus realisoitavissa

Varallisuus on myös mahdollista jättää huomioimatta tai huomioida osittain hakijan yksilölliseen palvelutarpeeseen perustuen.

Palvelutarpeen arviointia tehtäessä asiakkaan kanssa käydään läpi erilaiset vaihtoehdot palvelujen järjestämiseksi sekä esimerkiksi mahdollisuus käyttää arvonlisäverottomia tukipalveluja. Palvelutarpeen arviointia tehtäessä kunnioitetaan asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja otetaan huomioon asiakkaan etu, hänen toiveensa, mielipiteensä ja yksilölliset tarpeensa.

4 Asiakassuunnitelman laadinta

Mikäli hakijalle myönnetään tukipalveluja, laaditaan hänen kanssaan asiakassuunnitelma tai olemassa olevaa asiakassuunnitelmaa päivitetään. Asiakassuunnitelmassa on nimettynä joko yhteystaho tai omatyöntekijä, riippuen asiakkaan omatyöntekijän tarpeesta. Asiakassuunnitelma laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa siten kuin vanhuspalvelulain 16 §:ssä ja sosiaalihuoltolain 39 §:ssä säädetään. Omatyöntekijä tai palvelutarpeen arvioinnin tehnyt työntekijä vastaa asiakassuunnitelman laatimisesta. Asiakassuunnitelmassa sovitaan kaikista asiakkaan tarvitsemista sosiaali- ja terveyspalveluista.

Omatyöntekijän laatimaa asiakassuunnitelmaa päivitetään sovitusti säännöllisin väliajoin esimerkiksi kerran vuodessa, aina palvelutarpeen muuttuessa ja aina asiakkaan hakiessa palvelua uudestaan.

5 Palvelujen järjestäminen ja päätöksenteko

Osa tukipalveluista on määrärahasidonnaisia palveluja, joiden myöntämisessä hyvinvointialue käyttää harkintaa lain asettamissa puitteissa ja laittaa palvelun hakijat etusijajärjestykseen. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella seuraavat iäkkäiden tukipalvelut on kohdennettu vähävaraisille (ns. etusijajärjestys):

- vaatehuoltopalvelu
- siivouspalvelu
- asiointipalvelu
- osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä tai tukeva palvelu (pois lukien päivätoiminta)
- ulkoilutusapu, pihatyöpalvelu, kylvetys- ja pesuapu

Edellä mainittujen palvelujen palvelutarpeen arviointiin sisältyy myös hakijan taloudellisen tilanteen arviointi, josta tarkemmin kohdassa 3. Asiakkaalle myönnetään riittävät, oikea-aikaiset ja yksilölliseen palvelutarpeeseen perustuvat tukipalvelut. Säännöllisen kotihoidon asiakkaille tukipalveluja sisällytetään myös osaksi hoivan ja hoidon kokonaisuutta.

Tukipalvelusta tehdään hakijalle valituskelpoinen viranhaltijapäätös muutoksenhakuohjeineen. Määrärahasidonnaisista tukipalveluista tehdään määräaikainen päätös. Asiakkaan tulee hakea tukipalvelua uudelleen, mikäli palvelutarve jatkuu määräaikaisen palvelupäätöksen jälkeen. Asiakkaalla on oikeus saada kielteinen päätös perusteluineen, mikäli palvelua ei voida myöntää tai palvelu joudutaan päättämään.

Tukipalvelut järjestetään palvelusetelillä tai Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen Siun soten toteuttamana. Maksu määräytyy Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun soten vahvistamien asiakasmaksujen mukaan. Voimassa olevat asiakasmaksut löytyvät Siun soten verkkosivuilta (<https://www.siunsote.fi/asiakasmaksut>). Mikäli palvelu järjestetään palvelusetelillä, maksaa asiakas suoraan palveluntuottajalle setelin ja palveluntuottajan tuntihinnan välisen erotuksen. Vuonna 2024 palvelusetelin arvo on 30 €/tunti. Palvelujen maksuista on mahdollista hakea asiakasmaksun alennusta tai poistoa taloudellisin syin, ohje löytyy Siun soten verkkosivuilta (<https://www.siunsote.fi/maksualennushakemuksen-ohje>). Sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät voivat myös alentaa tai poistaa tukipalvelujen asiakasmaksuja harkinnanvaraisesti huollollisten syiden vuoksi palvelutarvearviointiinsa perustuen. Palvelusetelien arvon korottamisesta taloudellisten syiden perusteella päättävät johtavat sosiaalityöntekijät.

6 Siun soten järjestämät tukipalvelut ikääntyneille

Siun soten hyväksymät tukipalvelun palvelusetelituottajat löytyvät Vaanan julkisesta luettelosta www.vaana.fi. Tukipalvelusetelituottajien julkinen luettelo siirtyy 1.4.2023 alkaen Palsen verkkosivuille www.palse.fi. Tukipalvelurekisteri on luettavissa Siun soten [verkkosivuilta](#).

Tukipalvelusetelin arvon vahvistaa vuosittain Siun soten aluehallitus. Mikäli tukipalvelua ei järjestetä palvelusetelillä, löytyy palvelun hinta Siun soten vahvistamista asiakasmaksuista Siun soten verkkosivuilta.

6.1 SOSIAALIHUOLTOLAIN 19 §:N MUKAISET TUKIPALVELUT

6.1.1 Ateriapalvelu

Palveluntuottaja voi valmistaa asiakkaan kanssa aterioita asiakkaan kotona. Aterioiden valmistuksessa käytettävät elintarvikkeet eivät sisälly palvelun hintaan. Säännöllisen kotihoidon asiakkaalle ruuan lämmitys, aamupalan laittaminen tmv. sisältyy säännöllisen kotihoidon asiakasmaksuun.

Kotiin kuljetettu ateriapalvelu tarkoittaa aterian valmistamista ja kuljettamista asiakkaan kotiin. Toistaiseksi myönnettävän ateriapalvelun vähimmäistilausmäärän tulee olla vähintään 3 ateriala viikossa. Palvelua voidaan myöntää myös määräaikaisesti esim. kuntoutumisen tueksi sairaalasta kotiutuessa.

Ateriapalvelua voidaan myöntää myös palvelukeskusateriointiin.

6.1.2 Vaatehuoltopalvelu

Vaatehuoltopalvelulla tarkoitetaan vaatteiden ja tekstiilien pesemistä, kuivaamista ja viikkaamista sekä tarvittaessa silittämistä ja mankelointia. Palvelu voidaan tuottaa asiakkaan kodissa tai pesulassa. Pesulamaksu kuuluu asiakkaan maksaa. Säännöllisessä kotihoidossa asiakkaan pyykkien laittaminen peseytymään sisältyy säännöllisen kotihoidon asiakasmaksuun.

Jos asiakkaan vaatehuolto hoidetaan pesulapalvelun kautta, asiakas maksaa pesulamaksun suoraan pesulapalvelun tuottajalle. Siun sote ei järjestä kotihoidon asiakkaille pesulapalvelua.

6.1.3 Siivouspalvelu

Siivouspalvelulla tarkoitetaan asiakkaan kotona suoritettavaa ylläpitosiivousta, tarvittaessa ikkunoiden pesemistä. Siivouspalvelun laadulta edellytetään kodinomaista puhtaustasoa.

6.1.4 Asiointipalvelu

Asiointipalvelulla tarkoitetaan asiakkaan avustamista esimerkiksi ruoka- ja päivittäistavaroiden ja lääkkeiden hankkimisessa sekä asiointiapuna esimerkiksi virastoissa tai palveluissa asioidessa. Tehtäviä voivat olla esimerkiksi sähköisen kauppatilauksen tekeminen asiakkaan kanssa yhdessä, kaupassa käyminen asiakkaan puolesta, lääkkeiden hakeminen apteekista, ostosten laittaminen kaappiin tai avustaminen yhteydenotossa virastoihin tai saattajana oleminen terveydenhuollossa asioidessa. Kun kotihoidon työntekijä toimii saattajana säännöllisen kotihoidon asiakkaalle tilapäisesti tai kertaluontoisesti, peritään tästä erillinen asiakasmaksu. Kun kotihoidon työntekijä toimii saattajana säännöllisen kotihoidon asiakkaalle säännöllisesti, sisällytetään palvelu säännöllisen kotihoidon asiakasmaksuun.

Kauppa- tai apteekkiasiointia varten asiakkaan tai hänen omaisensa tulee avata tili, jolta ostokset veloitetaan, jos asiakas ei pysty itse maksamaan ostoksia. Kauppaostoksia ei saa jättää ulko-oven taakse, vaan asiakkaan tai hänen omaisensa tulee olla niitä vastaanottamassa. Asiointipalvelu ei sisällä matkakorvauksia. Suositeltavaa on käyttää julkista liikennettä tai taksia. Mikäli asiakas kykenee itse käymään asioimassa ja tarvitsee asioidessaan liikkumiseen tukea, on tarkoituksenmukaisempi palvelu liikkumisen tuen palvelu, johon voi tarvittaessa saada erillisoikeutena asiointiajan, jolloin taksinkuljettaja voi tulla avuksi esim. kauppaan ([Kuljetuspalvelut - siunsote.fi](http://Kuljetuspalvelut-siunsote.fi)).

6.1.5 Osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä tai tukeva palvelu

Osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävillä tai tukevilla palveluilla tarkoitetaan asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn tukemista ja edistämistä sekä sosiaalisten kontaktien ja osallisuuden kokemuksen lisäämistä. Osallisuutta tukeva palvelu voi olla esimerkiksi yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollistamista, yhteisiä retkiä tai harrastuksiin osallistumisessa tukemista.

Siun soten yhteistyökumppanit, kuten esimerkiksi oppilaitokset järjestävät osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja päivätoiminnallisina ryhmätoimintoina. Päivätoimintaryhmiin soveltuvat asiakkaat arvioidaan Siun soten asiakas- ja sosiaaliohjaajien sekä kotihoidon toimesta. Ryhmiin osallistumiseen voidaan myöntää sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tuen palvelua ilman vähävaraisuuden arviointia, mikäli kyyditys on välttämätön päivätoimintaryhmiin pääsemiseksi.

6.2 MUUT TUKIPALVELUT

Siun sotessa järjestetään tukipalveluja myös tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen, asumiseen ja äkillisiin kriisitilanteisiin liittyviin ym. sosiaalihuoltolain 11 §:ään perustuviin tuen tarpeisiin. Tällaisia palveluja ovat mm. ulkoilutusapu, pihatyöpalvelu, kylvetys- ja pesuapu, turvapalvelut sekä tukipalvelut gerontologisen sosiaalityön asiakkaille.

6.2.1 Ulkoilutusapu

Ulkoilutusavulla tarkoitetaan asiakkaan ulkoilun toteuttamista avustettuna silloin, kun ulkoilu tukee asiakkaan toimintakykyä eikä asiakas pääse itse ulos, eikä hänellä ole ulkoilua järjestettävissä esimerkiksi läheisten avustamana.

6.2.2 Pihatyöpalvelu

Pihatyöpalvelulla tarkoitetaan asiakkaan vakituisen asuntoon ja pihapiiriin kohdistuvia lumitöitä, hiekoittamista ja nurmikon leikkausta, joiden avulla voidaan taata turvallinen asuminen. Niiden asiakkaiden osalta, joiden kodissa ei ole muuta lämmitysmuotoa kuin puulämmitys, pihatyöpalvelu voi sisältää puiden pilkkomista, polttopuiden vientiä sisään ja uunin lämmittämistä.

6.2.3 Kylvetys- ja pesuapu

Kylvetys- ja pesuapu on tarkoitettu asiakkaille, joilla ei ole omassa kodissaan turvallisia peseytymistiloja tai jotka tarvitsevat avustamista pesu- ja saunatiloihin siirtymisessä. Asiakas voi tarvita apua esimerkiksi suihkun pitämisessä, vaatteiden riisumisessa, pukeutumisessa, hiustenlaitossa ja turvallisuuden tunteessa peseytymisen aikana. Mikäli asiakas tarvitsee peseytymiseensä toisen henkilön konkreettista apua, on kyse hoivapalvelusta, jota ei voida toteuttaa tukipalveluna.

6.2.4 Turvapalvelut

Turvapalvelua järjestetään erilaisin laiteratkaisuina, joiden avulla asiakkaalle räätälöidään yksilöllinen palvelutarpeeseen perustuva tuki kotiin teknologiaa hyödyntäen. Turvapuhelinratkaisut on jaettu viiteen (5) erilaiseen vaihtoehtoon. Lisäksi asiakkaan tueksi voidaan järjestää seurantasoihtopalvelu. Turvapalvelujen myöntäminen edellyttää todetun palvelutarpeen lisäksi, että asiakkaalla on antaa kotiavaimet Siun soten toimijalle ennen palvelun aloittamista.

Turvapuhelinratkaisu 1: turvapuhelimen keskusyksikkö liittymällä, hälytinpainike ja turvahälytysten vastaanotto, auttamistoiminta sekä laitteiden huolto ja poishaku palvelun päättyessä.

Turvapuhelinratkaisu 2: turvapuhelimen keskusyksikkö liittymällä, hälytinpainike, älykäs poistumistunniste yhteen oveen ja turvahälytysten vastaanotto, auttamistoiminta sekä laitteiden huolto ja poishaku palvelun päättyessä. Lisähintaan saatavissa älykäs poistumistunniste lisäoveen.

Turvapuhelinratkaisu 3: Paikannettava turvakello mahdollisuudella asettaa sallittu liikkumisalue, turvahälytysten vastaanotto ja auttamistoiminta asunnon sisältä tuleviin hälytyksiin. Lisäksi laitteiden huolto ja poishaku palvelun päättyessä. Asunnon ulkopuolelta tulevien hälytysten auttamistoiminnasta vastaavat asiakkaan läheiset. Lisähintaan on saatavissa toinen paikannettava turvakello. Lisäksi on saatavilla lisätoiminnoilla varustettu turvakello. Lisätoimintojen käytöstä vastaavat asiakas/asiakkaan läheiset.

Turvapuhelinratkaisu 4: Hälytinpainike aktiivisuuden seurannalla, turvapuhelimen keskusyksikkö liittymällä, vuodevahti ja turvahälytysten vastaanotto, auttamistoiminta sekä laitteiden huolto ja poishaku palvelun päättyessä. Lisähintaan saatavissa langaton liikeaktiivisuussensori ja ympäristösensorit jääkaappiin, mikroaaltouuniin, suihkuun ja WC:hen.

Turvapuhelinratkaisu 5, Yksilöllinen turvapalveluratkaisu muodostuu turvapuhelinratkaisusta 1. Sen lisäksi asiakkaalta veloitetaan asiakasmaksuhinnastossa olevat laitemaksut niistä laitteista, jotka tulevat käyttöön. Lisähintaan saatavissa älykäs poistumistunniste, langaton palovaroin, langaton häkävaroin, liesivahti, paikannettava turvakello ja turvakellon latausasema. Liesivahdin saa kytkeä sähköverkkoon vain sähköasentaja. Asiakas maksaa itse sähköasentajalle laitteen asennuksesta ja poistamisesta syntyvät kulut. Yksilöllisesti räätälöidyissä ratkaisuissa auttamistoiminnasta sovitaan erikseen.

Seurantasoitto palvelu: tarkoitettu asiakkaille, joiden voinnin seuranta tehdään puhelinsoittona. Säännöllisen kotihoidon asiakkailta ei peritä seurantasoitto palvelusta erillistä maksua, vaan soittoaika huomioidaan säännöllisen kotihoidon palvelun määrässä ja kuukausimaksussa. Muilta asiakkailta palvelumaksu.

Kotiutusturvapuhelin tilapäisessä avun tarpeessa: Turvapuhelin lisälaitteineen voidaan myöntää maksuttomana enintään 14 vuorokauden ajaksi tilanteissa, joissa ammattihenkilö arvioi turvapuhelimen välttämättömäksi kotiutusta ja kotona asumista tukemaan. Maksuttomuus arvioidaan tilannekohtaisesti ja se liittyy usein kiireelliseen avun tarpeeseen.

6.2.5 Kuvapuhelin ja lääkeannostelija

Kuvapuhelinpalvelun myöntäminen edellyttää todetun palvelutarpeen lisäksi, että asiakkaalla on antaa kotiavaimet Siun soten toimijalle ennen palvelun aloittamista.

Kotihoidon kuvapuhelinpalvelu: Kuvapuhelin palvelua toteutetaan joko tablet-laitteella tai videoyhteydellisellä lääkeannostelijalla.

Kotihoidon kuvapuhelinpalvelu tilapäisessä avun tarpeessa: Kuvapuhelin voidaan myöntää tablet-laitteella maksuttomana enintään 14 vuorokauden ajaksi tilanteissa, joissa ammattihenkilö arvioi kuvapuhelimen välttämättömäksi kotiutusta ja kotona asumista tukemaan.

Lääkeannostelija: voidaan myöntää, kun asiakkaalla havaitaan ongelmia lääkehoidon itsenäisessä toteuttamisessa, esim. lääkkeet jäävät ottamatta tai lääkkeet otetaan väärään aikaan. Lääkeannostelijaa voidaan käyttää säännöllisen kotihoidon asiakkailla sekä tukipalveluasiakkaila.

6.2.6 Kotona asumista tukeva palveluseteli ja ennaltaehkäisevä tuki gerontologisen sosiaalityön asiakkaille

Gerontologisen sosiaalityön asiakkaat ovat erityisen tuen tarpeessa olevia iäkkäitä henkilöitä, joilla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja silloin kun tuen tarve ei liity korkeaan ikään. Gerontologisen sosiaalityön asiakkuuden tarve selvitetään sosiaalityön palvelutarpeen arvioinnissa. Gerontologisen sosiaalityön asiakkaalle voidaan myöntää aiemmin lueteltujen tukipalvelujen lisäksi myös kohdennettua kotona asumista tukevaa palveluseteliä tai ennaltaehkäisevää tukea.

6.2.6.1 Kotona asumista tukeva palveluseteli

Gerontologisessa sosiaalityössä käytetään kotona asumista tukevaa palveluseteliä yksilöllisiin ja ensisijaisesti kertaluonteisiin tarpeisiin palvelutarvearviointiin perustuen. Palveluseteliä käytetään esimerkiksi asumisen turvallisuuden liittyviin tuen tarpeisiin (raivaussiivoukset, eritesiivoukset, muuttoihin liittyvät järjestelyt), tukipalvelujen tarpeen arviointiin, asiakkaan totuttamiseen tarpeen mukaisten palvelujen käyttöön, ja silloin kun muuta sopivaa palvelua ei ole saatavilla tai tilanteen kiireellisyys vaatii. Palvelua myöntävät gerontologiset sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat asiakkuudessaan oleville iäkkäille henkilöille.

6.2.6.2 Ennaltaehkäisevä tuki

Ennaltaehkäisevä tuki on tarkoitettu sosiaalityön yksilöllisiin tilanteisiin tukemaan iäkkään henkilön hyvinvointia, vähentämään yksinäisyyttä ja auttamaan arjesta selviytymisessä. Päätös palvelusta on aina yksilöllinen ja määräaikainen. Ennaltaehkäisevää tukea myönnetään gerontologisen sosiaalityön asiakkaille palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Ennaltaehkäisevää tukea voidaan myöntää esimerkiksi seuraavanlaisissa tilanteissa:

- Uuteen asuntoon muuttoon liittyen: läheinen mahdollistaa turvallisen arjen ja asioiden järjestelyt uudessa tilanteessa.
- Puolison kuolemaan liittyvä elämäntilanne: iäkäs henkilö saa läheiseltä tukea uudenlaisen arjen ja taitojen haltuunotossa ja toimintakyvyn edistämässä.
- Toimintakykyisenä pysyminen ennakoivasti: Läheisen avun myötä saadaan arki turvalliseksi ja asiat hoitumaan (terveyspalveluissa käyminen, asumisolojen parantaminen, asiointiin liittyvien asioiden hoitumisen avustaminen).

Tukea ei myönnetä pelkästään siivoukseen ja/tai kotitöiden tekemiseen.

Ennaltaehkäisevää tukea voidaan myöntää asiakkaan läheiselle. Ennaltaehkäisevän tuen saaja on tehnyt toimeksiantosopimuksen hyvinvointialueen kanssa. Tuen saajan tulee olla täysi-ikäinen henkilö, jonka on kyettävä huolehtimaan toimeksiantosopimuksessa sovituista asioista. Ennaltaehkäisevän tuen päätöstä tehtäessä arvioidaan myös läheisen toimintakyky, terveydentila ja mahdollisuudet huolehtia asiakkaan tarpeen mukaisista asioista. Tarvittaessa läheisen on esitettävä lääkärinlausunto terveydentilastaan.

Ennaltaehkäisevän tuen myöntämisen lähtökohtana on sekä läheisen että asiakkaan sitoutuminen toimeksiantosopimukseen kirjattuihin asioihin. Palvelun myöntämisen tulee olla asiakkaan edun mukaista. Ennaltaehkäisevä tuki otetaan pääsääntöisesti vireille suullisesti ja se myönnetään asiakkaan palvelutarpeen mukaan. Tukea ei myönnetä takautuvasti eikä toistaiseksi voimassa olevaksi.

Päätöksen ollessa myönteinen, tehdään ennaltaehkäisevän tuen ja Siun soten välille kirjallinen toimeksiantosopimus. Ennaltaehkäisevän tuen saaja ei ole työsopimuslain 55/2001 tarkoittamassa työsuhteessa Siun soteen eikä asiakkaaseen. Näin ollen ennaltaehkäisevän tuen saajalla ei ole työaika- ja päivärahaoikeutta eikä muita vastaavia etuuksia. Ennaltaehkäisevän tuen saajat kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin. Läheinen on vakuutettu hoitotyössä tapahtuvan tapaturman varalta tapaturma- ja ammattitautilain 459/2015 3 § 1 momentin perusteella. Tapaturman jälkeen on tarvittaessa käytävä lääkärin vastaanotolla viivytyksessä ja tapaturmasta ilmoitettava mahdollisimman pian omatyöntekijälle / Seniorineuvonta Ankkuriin.

Tehdessään toimeksiantosopimuksen, ennaltaehkäisevän tukipalkkion saaja sitoutuu ilmoittamaan tuen keskeytyksistä sekä olosuhteiden muutoksista viipymättä asiakkaan omatyöntekijälle, jonka nimi on toimeksiantosopimuksessa.

Ennaltaehkäisevää tukea myönnetään pääsääntöisesti muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan, kuitenkin enintään vuodeksi. Ennaltaehkäisevää tukea myönnettäessä huomioidaan talousarvioon varattu määräraha. Palkkio on läheiselle veronalaista tuloa ja se maksetaan jälkikäteen pankkitilille kuukauden 15. päivä. Ennaltaehkäisevän tuen saajan tulee itse tarkistaa tuen mahdolliset vaikutukset muihin saamiinsa etuuksiin. Palkkio voidaan ennaltaehkäisevän tuen saajan esittämän erityisen syyn perusteella sopia säädettyjä vähimmäismääriä pienemmiksi. Tällainen erityinen syy voi olla esimerkiksi palkkion vaikutus johonkin sosiaalietuuteen.

Ennaltaehkäisevän tuen saajalla on velvollisuus ilmoittaa asiakasta koskevista muutoksista viipymättä asiakkaan omatyöntekijälle. Tuen maksaminen päättyy välittömästi, kun

- Asiakas siirtyy ympärivuorokautisen hoidon tai asumispalvelun piiriin.
- Jos asiakkaan kotikunta muuttuu Siun soten ulkopuolelle, ennaltaehkäisevän tuen maksaminen päättyy muuttopäivään.
- Asiakkaan kuollessa.
- Jos tukisuhde keskeytyy läheisestä johtuvasta syystä, palkkion maksu keskeytetään, kunnes ennaltaehkäisevän tuen saaja jatkaa asioiden hoitamista.
- Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa asiakkaan tai läheisen terveyden ja turvallisuuden tai muun vastaavan syyn takia.
- Aiheettomasti maksettu ennaltaehkäisevä tuki peritään takaisin.

Siun sote voi irtisanoa ennaltaehkäisevän tuen päättymään irtisanomiskuukauden loppuun. Ennaltaehkäisevän tuen saaja voi irtisanoa toimeksiantosopimuksen päättymään irtisanomiskuukauden loppuun. Määräajaksi tehty sopimus lakkaa ilman irtisanomista määräajan päätyttyä. Mikäli ennaltaehkäisevän tuen sopimusta laadittaessa tai sopimuksen voimassa ollessa on annettu virheellisiä tietoja, voidaan ennaltaehkäisevä tuki lakkauttaa ja maksetut palkkiot periä takaisin.

Asiakkailla, joilla on jo ennaltaehkäisevän tuen päätös, palvelu jatkuu, kunnes palveluntarve muuttuu. Palvelutarpeen muuttuessa, arvioidaan mikä palvelu vastaa asiakkaan sen hetkistä palveluntarvetta ja myönnetään sen mukaiset palvelut.

7 Perhehoito kotona asumista tukevana palveluna

Iäkkäiden perhehoidon palvelujen aloittaminen edellyttää, että asiakas on soveltuva perhehoitoon ja palvelutarve on arvioitu. Perhehoidon palvelua kuvataan tarkemmin perhehoidon toimintaohjeessa, jota käytetään päätöksenteon tukena palvelua myönnettäessä.

Kiertävän perhehoitajan huolenpitoa voidaan myöntää kotona asuville iäkkäille henkilöille tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon lisäksi tai omaishoitoperheille lisävapaaksi. Kiertävä perhehoitaja työskentelee asiakkaan omassa kodissa.

Lyhytaikaista perhehoitoa voidaan käyttää iäkkäille säännölliseen tai toistuvasti määräaikaisiin huolenpidon tarpeeseen tai yksittäiseen palvelukertaan, kuten toipilasajaksi sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin.

Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa alle 12 tuntia kestävää päivä- tai yöaikaista hoitoa.

8 Tukipalvelujen järjestäminen ikääntyneiden yhteisöllisessä asumispalvelussa

Yhteisöllisessä asumispalvelussa ikääntyneen palvelut järjestetään asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti tukipalveluilla, kotihoidon palveluilla ja muilla tarvittavilla sosiaalipalveluilla. Tukipalveluja ovat esimerkiksi turva-, vaatehuolto-, ateria- ja siivouspalvelut. Yhteisöllisen asumispalvelun asiakasmaksut löytyvät Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen verkkosivuilta Siun soten vahvistamista [asiakasmaksuista 1.1.2024](#) alkaen.

9 Rintamaveteraanit ja sotainvalidit

Rintamaveteraanien palveluihin ovat oikeutettuja Suomessa asuvat ja vuosina 1939–1945 sotiin osallistuneet rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen tai rintamatunnuksen omaavat rintamaveteraanit. Sotainvalidien palveluihin ovat oikeutettuja vähintään 10 % haitta-asteen omaavat sotainvalidit sekä asevelvollisena tai rauhanturvaajana ennen vuotta 1991 vahingoittuneet tai sairastuneet sotainvalidit. Veteraanit, joilla ei ole edellä mainittuja tunnuksia, eivät ole oikeutettuja Valtiokonttorin korvaamiin maksuttomiin palveluihin.

Rintamaveteraanien palvelujen järjestämistä määrittää laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta 1184/1988 ja sotainvalidien palvelujen järjestämistä määrittää sotilasvammalaki 404/1948. Rintamaveteraanien ja sotainvalidien tukipalvelut myönnetään Valtiokonttorin vuosittaisten ohjeiden mukaisesti. Tukipalvelut ovat myöntämisperusteet täyttävälle veteraaneille maksuttomia ja palveluja myönnettäessä ei selvitetä veteraanin tuloja.

10 Asiakirjahallinta

Tietojen käsittelyssä on toteutettava tietosuoja- ja tietoturvasäädöksiä. Yksikössä tehdään asiakkaan tilanteen ja/tai hoivan kannalta riittävät ja asianmukaiset kirjaukset. Toimintayksikössä on arkistointisuunnitelma ja asiakirjahallintoa koskevat kirjalliset ohjeet, joista ilmenevät mm. ohjeet asiakas- ja potilasasiakirjojen laadinnasta, säilyttämisestä ja salassapidosta, kirjaamiseen liittyvät käytännöt ja menettelyohjeet, vastuut, tietojen luovutus, asiakirjojen säilytys ja hävittäminen. Rekisterinpitäjän tietosuojaselosteet ovat [EU:n yleisen tietosuojasetuksen 2016/679](#) mukaiset ja asiakkaiden nähtävillä Siun soten verkkosivuilla [henkilötietojen käsittely - siunsote.fi](#). Asiakirjahallinnon vastuista ja tehtävistä on sovittu ja vastuuhenkilö on nimetty.

Asiakasta koskevia tietoja ei luovuteta sivullisille ilman asiakkaan omakätisesti allekirjoittamaa nimenomaista suostumusta tai lainsäädöstä. Jos asiakas ei kykene ymmärtämään annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Suostumus tietojen luovuttamiseen pyydetään kirjallisena. Asiakkaalla on oikeus tarkastaa itseään koskevat sosiaalihuollon asiakasrekisteriin tallennetut tiedot, lisätietoja verkkosivuilla [asiakirjojen kopiot - siunsote.fi](https://www.siunsote.fi/asiakirjojen_kopiot).